

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticorꝝ Specvlꝝ**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

Cur seruanda in mensa sobrietas, & continentia. cap.xvii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

mentis exinanitur, ac defluit, ea re subinde opus habet, ut replatur (quæ etiam causa est, cur cibi appetitiones naturales sint) sanè recta ratio vsus ciborum id replendum admonet; quod exinanitum sit, quo videlicet consistere animal possit, siue aridum, siue humidum illud alimentum sit, quod natura desideret. Proinde quod minore negotio à naturalis nos desiderij molestia liberet, illud adhibendum nobis est. Sed cum tuendi corporis causa eas assumamus, per easdem ei rursus bellum inferre non debemus, & impedimento esse, quo minus præcepta Dei exequi possit: Atque animum nostrum ea alluefaciamus fugere, quæ ipsi nocet, etiamsi illa voluptatem habeant. Verum enim ex omnino nobis præferendæ epulæ sunt, ut quæque minori possunt negotio comparari, ne prætextu continentia ex his eas, quæ nobiliores sint, ac maioris pretij, exquiramus, nempe qui magno partis condimentis epulas nostras apparemus. Sed quod in quaque regione, & haberi facile potest, & vile est, & quo passim populus vitur, eo est nobis vitendum, isque tantummodo importatis, quæ ad vitam summe sunt necessaria, atque hoc ipsum ita procuretur, citra curiositatis notam. Absit item tumultuosa omnis, & importuna distractio.

Quæ epulæ præferendæ sunt.

Cui seruanda in mensa sobrietas & continentia.

CAP. XVII.

Verò Ioannes Chrysostomus de hac in mensa seruanda continentia scribens: Fugite, inquit, delicias, si quid mihi obeditis, & creditis. Sed voluptatem, inquit, habent delicias; sed non tantam voluptatem, quantas difficultates, atque molestias. Huc accedit, quia voluptas illa vsquequo linguam, vel guttur tangit, apparet; cum autem mensa remota fuerit, vel postquam erit cibus absumptus, similis eris ei, qui nihil illius attigerit, magis autem multoque amplius potorem grauedinem ex illis cibis, & distensionem, & oppressionem mentis habiturus, atque somnum morti conuulsem: forenses etiam iuges habebis vigilias propter stomachi cruditatem, & præclusionem spiritus interioris, & per molestiam ructationis indigestæ, & plu-

a Hom. 29. in cap. 12. ad Hebræos.

Sobrietas vobis voluptatis, quæ ex gula percipitur.

*Intemperantia
vitium arguen-
dum, non veni-
ter.*

a Ad Rom. xj,

*Quantum nu-
trimenti su-
mendum sit.*

*Quomodo nu-
trimentum sit
corpus.*

*Sobrietatis seu
moderate refe-
ctionis effica-
cia.*

*Cur fames me-
lior sit excessu
ciborum.*

& plurimum maledicturus es tuum ventrem, quod
beres magis intemperantiae vitium atque im-
moderationis arguere. Non itaque deliciemur deliciis
sed audiamus Paulum dicentem: Carnis concupiscentias
reficiatis in concupiscentiis. Tale namque est, in
cibus mittere, quale, si quisquam eos in cloaca
ijciat, magis autem non tale est, sed multo peius
enim finium tantum operatur sine tua laesione, quam
tem plurimos morbos, plurimasque procreat agri-
tudes. Nutrimentum enim nisi ex sufficientia non
valeant sine labore digeri: cum vero plus est
quam reficiendi corporis ratio postulat, non solum
nutrimentum nullum, sed etiam corruptio generatur.

Sed nullus attendit hæc; præoccupatae sunt me-
ntes superflua voluptate. Vis nutrire corpus
quod est superuacuum, & quod sufficit, sicut
quãtum poterit stomachi decoctio maturare, non
ex cibis abundantibus opprimatur, ne dimigra-
ruas, quod posset sufficere. Sufficientia quippe, &
mentum, & voluptas est. Nihil enim sic iucundum
sicut cibus bene digestus, & decoctus. Nihil enim
luteum; nihil sic sensuum acumen operatur, nihil
tudinẽ fugat, sicut moderata refectio. Sufficientia
pe cum nutrimento, & sospitatẽ simul etiam
& voluptatem: Abundantia verò morbum facit, &
lestias ingerit, & egritudines generat. Quod enim
fames, hoc etiam plenitudo facit ciborum, magis
multo peiora: Fames quippe in paucis diebus liberat
minem, & liberat ex hac vita poenali: Excessus
ciborum consumit, & putrefacit corpus humanum
macerat ægritudine diuturna, & tunc enim morbum
deli consumit. Nos autem famem quidem in
quoddam, fugiendum quæ putamus, & ad inde
confugimus, quas multò videmus esse peiores.

Vnde igitur iste morbus ad homines? Vnde
ror? Non dico, ut se homines crucient, sed rati-
nutriantur, quantum illis & voluptatem pariat, &
tem, & corpori nutrimentum competens subministrat
ut opus sit corpus nostrum operationibus animarum
quorum sui muneris exhibere, dum suã tenet bene-

pagem, & concinnam sibi constet ex suis operibus vniuersis. Cum vero exundans deliciis fuerit factum, concinnam suam & concinnantiam non valet ex diffluentia retinere; subintrans quippe humorum redundantia totum dissoluit penitus, & effundit. Carnis, inquit Apostolus, curam ne pecceritis in concupiscentiis. Bene dicit. Materies namque est cibus cupiditatibus inhonestis. At si in philosophia quisque cunctis emineat, tamen si deliciatur, necesse est, vt aliquid, vel ex cibus vel vino patiantur, vt flammam excitet ampliozem. Hinc fornicationes, hinc adulteria. Etenim venter esuriens, amorē non valet procreare, magis autem neque sufficientia si fuerit moderata. Quae verò generat absurdas cupiditates, illa est abundantia, quae se deliciis tradit. Obsecro igitur, ne nostrū corpus vitiosum, ne inutile faciamus; neque ei vitia inferamus, sed praeparemus ei fructus vitales, & arbuta fructuosa, nec ea dissoluamus per immoderationem ciborum. Immoderatio quippe pro fructibus vermes facit. Sic etiam insita nobis cupiditas, si eam deliciarum inundationibus inebries, cupiditates generat turpes, & voluptates admodum turpiores. Abiciamus itaque hanc luem, vt possimus adipisci bona, quae promissa sunt in Christo IESU Domino nostro.

Et idē Chrysostomus de poenitentia verba faciens beatus, inquit, ipse meis sermonibus derogas fidem, de his vtilios medicorum percunctare, ipsique eadem tibi manifestius explicabunt; qui abstinentiam matrē sanitatis appellant. Pedum verò dolores, & grauedinem capitis, vomitum, apostema & hydropisim, & flegmata, miliaque morborum aliorum torrentes à delicatis cibus, crapulaeque prouenire dicunt, quasi à pessimo quodam fonte prauos riuulos, bonam corporis habitudinem, & animae sanum intellectum, non tam laedentes, quam depopulantes. Sapiēs verò sobrietati, & modestie in mentis habendum esse docens: Vtere, inquit, quasi homo frugibus, quae apponuntur, & non cum manducas multum solo habearis. Cessa prior, causa disciplinae, & noli nimium esse, ne forte offendas. Et, si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manum tuam, nec prior potas bibere. Quam sufficiens est homini erudito vi-

R num ext-

a Rom. 13.
Cibus est materies inhonestis cupiditatibus.

b Homil. 11.

Abstinentia est mater sanitatis.
Plurima morborum genera à delicatis cibus crapulaeque proueniunt.

c Eccles. 31. cap.

num exiguum, & in dormiendo non laborabis
& non senties dolorem. Ignis probat ferrum dum
vinum corda superbiorum arguet in ebrietate
æqua vita hominibus vinum in sobrietate: si bibas
moderatè, eris sobrius. Vinum in iucunditatem
est, nō in ebrietatem ab initio. Exultatio animæ
poris vinum moderatè potatum. Sanitas est animæ
corpori sobrius potus.

a *epist. 1. cap. 5.*

b *Hom. 1. ad
Antioch.*

D. Paulus per
Timothæum bi-
bendi vini men-
suram nobis
prescripsit.

Hinc D. Paulus Timothæo scribens ^a: Noli
adhuc aquam bibere, sed modico vino utere
stomachū tuū, & frequētes tuas infirmitates. Quæ
cum D. Ioan. Chrysostomus enarrās, & explicās
gita, inquit, quomodo non à principio, neq; ad
hoc consilium dederit Paulus; sed postquam vidit
virtutem deiectam, tunc consuluit: neque hoc
ter, sed cum prædefinitione quadā. Non enim
ter dixit: vino utere, sed vino modico: non
admonitione, & consilio Timothæus egeret:
nos indigemus. Idcirco ad illum scribens, nobis
vini mensuram, & terminos statuit; tantum
bens, quantum valetudinem adiuuet, quantum
sanitatem præbeat, & nō alterum morbum.
ciiores enim, quàm continuatus aquæ potus,
plures, & difficiliore animi, & corporis morbo.
modica vini parit potatio, passionum bellum,
rum cogitationum hyemem menti introducit.
corporis vim mollioreni, & solubilem efficit.
Non enim ita terræ natura vexata aquarum super-
dantia continuè dissoluitur, vt corporis vis
& diffluit, & exiliis redditur vini potu
gurgitata. Fugiamus igitur vtramque intemper-
& corporis valetudinem curemus, & ipsius
recidamus.

Vinum ad so-
brietatē à Deo
datum est, non
ad ebrietatem.
c *Psalm. 103.*
Quatenus vi-
ni optima sit
medicina.

Vinum enim à Deo datum est, non vt inebri-
sed vt sobrii simus, vt delectemur, non vt dolere
Vinum enim lætificat, inquit Dauid ^c, cor hominis
verò ipsum tristitiæ materiā facit. Etenim an-
uato sunt supra modū ebrii, tenebris multis me-
fusis. Medicina optima est, quando committitur
habet optimam. Hic omnibus locus, & cōtra
tunc

ut illis est Dei creaturam accusantes: si enim de veritate
 esse, non permisisset Paulus, non vino utendum dixisset.
 Non solum autem contra haereticos, sed & contra fra-
 trem nostrorum simpliciores, qui postquam aliquos pra-
 ebrietate se deturpantes viderint, illos vituperare omit-
 tentes, fructum à Deo datum calumniantur, dicentes:
 Non sit vinum. Ipsi itaque dicamus: Non sit ebrietas.
 Vinum enim Dei: ebrietas autem diaboli opus est. Non
 vinum ebrietatem facit, ne Dei creaturam accuses, sed con-
 fectum insaniam argue. Tu verò peccatam punire, & cor-
 rigere omitte, benefactorem afficis contumelia. Cum
 ignem quoddam haec dicentes audierimus, obtutescere
 facimus. Non enim usus, sed immodestia ebrietatem
 facit: ebrietatem, inquam, malorum omnium radicem.
 Vinum datum est, ut corporis imbecillitatem corro-
 boret, non ut animi sanitatem exterminet. Noli igitur
 immoderate Dei munere utens, stultis & impudentio-
 ribus hominibus occasiones praeberere. Quid enim ebrie-
 tate miserabilius? Mortuus, est animatus; Ebrius, da-
 mon est voluntarius. Morbus veniam non habens; rui-
 na excoactione carens, commune generis nostri op-
 probrium. Non enim in conuentibus tantum inutilis
 ebrius aut in priuatis, & publicis negotiis, sed etiam
 solo est aspectu omnium grauissimus; faetores exha-
 lans terribilissimos, eructationes, & oscitationes, & voces
 eorum insuauas, atque molestas, eos, qui spectant, &
 simul sunt, extremae abominationis implent. Et quod
 molorem capit est, caelum ebriis iniustum hic morbus
 efficit, nec aeterna bona assequi permittit, sed post vitam
 huius opprobrium & illic tali morbo laborantes, poena
 manet aeterna. Hanc igitur improbam consuetudinem
 resicimus, & Paulum audiamus dicentem: vino mo-
 dico vete. Etenim ipsum modicum propter infirmita-
 tem permittit, quod nisi imbecillitas vexasset, neque mo-
 dicum admittere discipulum coegisset. Necessarium enim
 est nobis readitos cibos & potus temporibus, & neces-
 sariis semper metiri, & nullatenus necessitate exce-
 dere, neque imprudenter, & temere quid facere oportet.
 Praeterea sapientissimus ille Salomon filium suum in-
 struendo: Noli, inquit, esse in conuiuiis potatorum, nec in

*Vinum Dei e-
brietas diaboli
opus est.*

*Ebrietas ma-
lorum omnium
radix.*

*Ebrius, daem-
on est voluntarius.*

*Caelum ebriis
est iniustum.*

a 1. Timoth. 5.

b Proverb. 23.

R ij comessa-

comestationibus eorum. Cui va? cuius patri valet
 xx? cui fouer? cui sine causa vulnera? cui suffulso
 rum? nonne his, qui commorantur in vino, & in
 calicibus epotandis? Ne intuearis vinum, quando
 uescit, cum splenderit in vitro color eius. Inge
 blandè, sed in nouissimo mordebit ut coluber, &
 regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt
 & cor tuum loquetur peruersa; Et eris sicut dicitur
 in medio mari, & quasi sopitus gubernator nauis
 uo, & dices: Verberauerunt me, sed non dolui
 me, & ego non sensi; quando cui gilabo & rursus
 reperiam?

a in tract. de
 sobrietate. &
 castitate.

D. verò Augustinus de sobrietate scribens: *Sobrietatem*
 niam, inquit, studij commoda à nobis suggerimus
 honestatis, admonemus in tali proposito multo
 lentem, segnem, somnolentum, atque temulentum
 non debere; quoniam ab his vitijs tribus, nisi quis
 declinatus, securus nunquam esse potest, vel
 & periculis omnibus, & ipsi etiam morti erit
 obnoxius. Fortitudo enim inimicū opprimit,
 tendentibus insidias obstat: sobrietate verò per
 cor hominis facit. Propterea enim Dominus
 ster paterno affectu per prophetas, & Apostolos
 nobis præcepit ab omnibus vitijs, & maxime
 tate, quæ omnium vitiorū gurgis est, penitus
 Sobrietatis cō-
 nitiones.
 Sobrietas autem castitatis est sensus, & mentis
 brorum omnium corporis que tutela, castitas
 tiæque munimen, pudori proxima, amicitia, que
 serua, honestati semper cōiuncta, criminum, vitiorū
 que omnium profuga: recti iudicij tenax; moderatio
 cordationis que inseparabilis sapientia, secretorum
 stos, arcani velamen, lectionum, & doctrine
 diorum, & artium discipula pariter, & magni
 niorum capiendorum pedissequa; bonæ famæ
 auida, in cogitationibus salubria, atque vitiorū
 tutis singulare auxilium, cuncta cum oratione
 nens, in congregatione honestorum se ipsam
 gerens. Sobrietate temeritatem fugit, pericula
 clinat, mutuis officiis obtemperat, superbiam de
 domum familiamque cum moderatione gubernat.

sibi committentibus seruat, & vt summatim breuiter- que dicam, sobrietatis perseuerantia, inestimabilis est animi fortitudo, omnes eam virtutes, & omnes laudū semper tituli concupiscunt, quia sine ipsa ornari, aut placere omnino non possunt, Fomentis corporalibus proculum est vini munus; abutētibz autem eo penitus interdicitur, & sobrietatis disciplina custodienda san- citur.

Est quidem in multis vitæ mortalium vinum neces- sarium, debilem stomachum reficit, vires deficientes reparat, algentem frigore calefacit, vulneribus infusum medetur, antidotis etiam, diuersisque medicaminibus adiuuatum salutem operatur, tristitiam remouet, lan- guores omnes animi delet, lætitiā infundit, conuiuas honesta miscere colloquia facit. Paulò amplius verò sumptum, potanti omnino conuertitur in venenum. Propterea enim vini abstinentiam sacerdotibus primo, & Leuitis à Domino legimus imperatam, quia oportet, vt illi primitus sobrietatis modum obseruandum suscipiant, qui cæteris mortalibus non dictis, sed factis præcepta diuina obseruanda traderent, & castitatis, & sanctitatis moribus adimplerent. Quare debet congrua obseruatione sobrietas cum sacerdotali affectu ceterare, quia qui non sobrius accesserit ad diuinæ maiestatis altarium, sentiet immaturæ mortis interitum. Quicumq; erit honore sacerdotali præditus, & proximus fuerit e- brietati, vicinus est vltioni. Et in eos, qui Deo proxi- mus fuerint temulenti, procul non sunt vindictæ sæ- culi. Ergo quisquis diuino munere sacerdos constitu- tus inoleuit accesserit ad sacramenti celebrationem, mortis consequendæ non habet dilationem. Quisquis immoderatus conuiuioque mediis amissis modestiæ frenis insana fuerit ebrietate prostratus, auersos aspicit ridentes, quos integros videre nequiuit, aut sermone longo superflua verba emittit, & vana dicta componit, male clamans, & bene sibi sonans, & dum nihil conse- quatur sanum, nullo alio cogente præter vinum, cordis sui aeterna patefacit, & amicorum sibi commissa secreta in medium prodit.

Ad iniuersa vel crudelitatis, vel turpitudinis faci-
 R iij nora

Vini usus, & utilitas.

Cur sacerdotibus & Leuitis vini usus fuerit prohibitus, a Leuit. 10. Exech. 44. 1. Thimoth. 3. Tit. 1. & 2.

Ebrietatis conditiones.

nora perpetranda facilis inuenitur, cui nulla sobrietas ratio, sed ebrietas dominatur. Assumit iniustas certamina, & nullis stantibus causis asperat citat rixam, & in contumeliam erigitur conuulsa & crimina proximorum. Ebrietas ab anima incipit, & flagitiorum omnium mater est, culpamateria, radix criminum, origo omnium vitiorum, ratio capitis, subuersio sensus, tempestas linguarum, corporis, naufragium castitatis. Ebrietas temporaria est, infania voluntaria, ignominiosus languor, sanæ debilitatio, turpitudine morum, dedecus honestatis infamia, animæ corruptela. Ebrietas rem Dei aufert, futurum Dei iudicium de cordebentium tollit. Ebrietas regna cœlestia appetit negat; ebrietas famulo non solum fidem aufert, sed fraudum & seruitutis officio inutilem facit, & illa, quæ comprehendi non possunt. Tantam ebrietudinem, & tantum malum à vobis abijcite, & istis crimina totis viribus declinate; fugite crapulolloquentes, aut facientes, quibus sobrii non erubescunt.

a August. in d. tract. de sobriet. & castit.

Vos verò, qui pro Dei amore vinum tantum loquor, quod oportet; & quod seriosis in terra perditum, vobis per eleemosynam in cœlo reponitur, non vobis sufficiat, quod vos honesti, & sobrii estis, sed quantum testis, ita castigate, & corripite ebriosos, ut eis non licet vobis presentibus amplius bibere, quam oportet, ut admonitionem ab ebrietatis perditione reuocent, non solum pro vestra, sed etiam pro aliorum salute.

Sobrii ebriosos corripere debent.

b August. ser. 37. de temp. e lib. 3. de vita contempl. cap. 19. Varij temperantia effectus.

vobis præmia in æterna beatitudine præparentur. B. verò Prosper temperantiam, quæ sobrietas est, & parens est, mirum in modum laudans effectibus: Temperantia, inquit, temperantem continentem, parcum, sobrium, moderatum, pudicum, serium, verecundum. Hæc virtus si animo moderat, libidines frænat, affectus temperat, desideria multiplicat, vitiosa castigat, omnia intra nos moderat, ordinata corroborat, cogitationes praeparat, mouet, inserit sanctas. Ignem libidinosæ voluptatis extinguunt, animi teporē desiderio futuræ remunerationis

accendit, mentem placita tranquillitate componit, & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit. Temperantia intemperantiam nostram ad honestum modum redigit in cibo ipso, vel potu, vt contenti simus appetitis; ne poscamus impudenter, quod aut ille, qui poscitur forte non habeat, aut alios, quod desiderio nostro placet offendat, aut gulæ nostræ intemperans appetitus appareat, nec iudicemus eos, qui volunt cibis, quos ipsi percipimus, abstinere: nec iis verecundiam faciamus, qui ea, quibus ipsi abstinemus, fortè percipiunt, & Deo gratias agunt; certi quod satis miserum sit, aliquos de cibi, & potus perceptione damnare, aut nobis atrogare per abstinentiam sanctitatem. Temperantiæ est, quod reuerentiam senioribus exhibemus, æquales germanius honoramus, minoribus gratiam paternæ dilectionis impendimus; quod præstamus loquenti seniori silentium; quod ipsius ad loquendum præstolamur imperium; quod non atollimus immoderatum in colloquutionibus sonum; quod risui prorumpere non permittimus in cachinnum, quod nulli detrahimus, nec detrahentes æquanimiter sustinemus; sciētes, quod tam illi, qui detrahunt, quàm illi, qui detrahentibus acquiescant vanitatis morbo corrupti sunt. Qui ad hoc alios viles videri volunt, vt se commendent eorum comparatione quos carpunt, & videantur ea vitia non habere, quæ malitiosè in aliis reprehendunt: quod malum temperantia tollit; cui, qui seruire voluerit, non quod reprehendat in fratribus, sed vnde Deum laudet, attendit. Ac per hoc ipsius temperantiæ est, quod non solum temperantes in omnium membrorum officiis sumus, sed etiam quod omnia libenter, quæ nos moderatos ac sobrios faciunt obseruamus.

Ceterum hic obiter notandum, & obseruandū venit; quod, sicut à B. Prospero temperantia, & à Basilio eiusve interprete, continētia, non solum ad ea, quæ cibi & potus sunt, verum etiam ad plura alia extēditur; ita etiam sobrietatis vocabulum à Chrysostomo eiusve interprete, atque quàm ad moderatā cibi potusque sumptionem pertingit. Explicans enim illum locum Pauli ad Titum: Sobriè, & piè, & iustè viuamus in hoc seculo:

R iiij Vides,

Temperantia intemperantiæ nostram ad honestum modum in cibo & potu redigit.

Ad alia, quàm quæ cibi, et potus sunt extenditur temperantia.

Temperantiæ est quod obseruamus ea quæ nos sobrios faciunt.

a Hom. 5. in cap. 2. et ibid. Theop. 1. 2. 4.

*Qui pecunias
amat non est
sobrius.*

*a Hom. 1. in
cap. 1.*

Vides, inquit, quod semper dicere soleo, sobrietatem modo abstinentiam fornicationis indicat, verum perturbationum quoque reliquarum. Igitur & qui pecuniam amat, sobrius non est. Nam sicut est corporum ita & pecuniarum. Imò longè hic impotentior, quia tantum habet vim, qua posset impellere. Et in epistola secunda ad Timothæum explicans illud: Non tibi dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, dilectionis, & sobrietatis: sobrietatem, inquit, fugiendam mentis atque animæ dicit, siue per quam ipsi piscimus, cum quid aduersi contingit, quod & callet nos, & nostra superflua amputet.

Cur in Completorio legatur semper: Sobrii estote.
CAP. XVIII.

*b Ad Theff.
cap. 1. ad Ti-
moth. 3. cap. 1.
2. ad Timot. 4.
ad Titum 1. et
2. cap.
c 1. Petr. 5.
d in cap. 1. Ioã.
Hom. 4.*

*e in Hom. 1. de
ieiunio.*

Ioan. 14.

*Ebrietas Spi-
ritum sanctum
eiusque dona
propellit.
f in epist. 1. ad
Theff. cap. 5.*

PRÆTEREA cum sobrietas, & vigilantia omnium seruatrix sit, & ad illam Apollolus pessendam frequenter nos hortetur, & præceptorio horarum canonicarum canatur ad clericorum lectio. Fratres, Sobrii estote, & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumspiciens quem deuoret, &c. Quoniam qui sobrius est, vigilat, ut D. Ioannes Chrysostomus inquit, qui a peccato capiatur, mox tamen ipsum abijcit, fugit, qui vero somno, aut insania comprehenditur, non intelligit, quo pacto sub iis detineatur seruitute. Et Basiliius dixit: ebrietas ut somnium adfert, morose manum, ita vigiliam habet somnij assimilam. An putas quem es hospitio excepturus? nimirum illum, si nobis ita pollicitus est: Ego & Pater veniemus ad te, & tu facies nos. Cur igitur prius recedimus a te? non mulentiam, ac Domino ingressum præcludis? Cur mittis, ut hostis munimenta tua prior occupet? Ego non recipit Dominum: ebrietas Spiritum sanctum propellit. Fumus quidem abigit apes, dona verò Spiritus sancti fugat luxus. Sed non satis est, ut Theophylactus vigilare, ac sobrium esse, verum opus est etiam vigilare. Ut enim quis vigilans sit, & sobrius, non habeat arma, faciliè eum, latrones, & prædones conturbent.